

Asia: VN/21328/2021-YM-51

Luonnos hallituksen esitykseksi pitkän korkotukimallin kehittämisestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiasta.

Mielenterveyden keskusliitto lausuu tässä yhteydessä erityisesti asukasvalinnasta ja sen muutoksenhausta.

Asukasvalinta on esityksessä kuvatuilla perusteilla julkinen hallintotehtävä. Tämän vuoksi asukasvalintaa koskevat eri hallinnon yleislait ja esityksessä esitetään valintojen tekemisen tuomista virkavastuun piiriin.

Julkista hallintotehtävää - tai merkittävää julkista hallintotehtävää - ei ole määritelty perustuslaissa, jonka 124 §:ssä säädetään hallintotehtävän siirtämisestä muulle kuin viranomaiselle. 124 § asettaa julkisen hallintotehtävän siirtämiselle edellytyksiä, tässä yhteydessä erityisesti relevantin vaatimuksen oikeusturvan varmistamisesta.

Esityksen sivulla 40 käsitellään asukasvalinnan luonnetta joko julkisen vallan käyttämisenä taikka tosiasiallisena hallintotoimintana. Perusteluissa todetaan asukasvalinnan luonnetta tosiasiallisena hallintotoimintana puoltavassa kohdassa, että ”asukasvalinnasta ei tehdä varsinaista hallintopäätöstä”. Tämän seikan käyttäminen rajanvedon perusteena johtaa kehäpäätelmään: koska asukasvalinnasta ei tällä hetkellä tehdä hallintopäätöstä, se ei ole julkisen vallan käyttämistä, jolloin siitä ei ole tarpeen tehdä hallintopäätöstä.

Kantelumenettelyyn siirtymistä perustelevassa kohdassa (s. 42) todetaan, että käytännössä oikaisuvaatimuksia kunnan tekemiin asukasvalintapäätöksiin ei ole juurikaan tehty. Toisaalta

muutoksenhakumahdollisuuksien rajaamista perustellaan myös sillä, että yksittäisiin valituksiin perustuva muutoksenhakujärjestelmä perustuu huonosti massaluonteiseen toimintaan, sillä ratkaisut on tehtävä ”välittömästi ja juoksevasti”. Nämä perusteet ovat osittain toisilleen vastakkaiset: mikäli oikaisuvaatimusmahdollisuutta ei ole juurikaan käytetty, ei siitä todennäköisesti tulisi seuraamaan tulevaisuudessa merkittävää hallinnollista kuormaa muutoksenhaun osalta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö muutoksenhakumahdollisuuden olemassaolo olisi tärkeää yksittäisen henkilön oikeuksien toteutumisen kannalta tilanteessa, jossa tämä katsoo oikeuksiaan mahdollisesti loukatun. Valvontaviranomaiset eivät voi muuttaa tehtyä päätöstä, vaikka ne toteaisivat sen lainvastaiseksi, minkä lisäksi virkavastuusäännöksiä soveltamiseen on oma, korkeampi kynnyks.

Oikaisu- ja valitusmenettelyn säilyttäminen ei myöskään estäisi ratkaisujen tekemistä välittömästi ja juoksevasti. Päätös asukasvalinnasta voidaan panna täytäntöön muutoksenhakuoikeudesta huolimatta ja kiireellisissä tapauksissa hallintopäätös voidaan antaa ensin suullisesti ja vasta myöhemmin kirjallisesti. Tältä osin perustelujen väitettä siitä, että muutoksenhakumahdollisuus olisi toiminnan välittömyyden ja juoksevyyden esteenä, ei ole pidettävä uskottavana. Viranomaiset ja muut julkista hallintotohtävää hoitavat tahot kykenevät tekemään ratkaisuja nopeasti ja massaluonteisesti siitä huolimatta, että ratkaisusta on tehtävä myös kirjallinen hallintopäätös, koska asian käsittely on joka tapauksessa usein kirjallista. Tältä osin asukasvalinnan vertailu esimerkiksi aidommin tosiasiallisen hallintotoiminnan tunnusmerkistön täyttäviin hoito- tai opetustoimintaan ei ole mielekästä. Kirjallisen muodon ei myöskään voitane katsoa muodostavan merkittävää hallinnollista taakkaa päätöksentekijöille, sillä hallintopäätöksen tekemisen tueksi on mahdollista laatia esimerkiksi viranomaisen ylläpitämiä päätöspohjia.

Korhonen Oskari
Mielenterveyden keskusliitto ry - Oskari Korhonen, lakimies